

Qəşəm İsabəyli

1.

Keçi hirsle başını silkələyib, qulaqlarını necə şappıldatdısa, saqqalı süpürgə kimi titrədi:

-Mən bir saat da olsun burda qalmaram! Belə də haqsızlıq olar?! - Çəpişi dalına salıb, örüşdən çıxdı.

Üçyüz metr getməmişdi ki, it yüyürüb kəsdi qabağını:

-Bizi qoyub hara gedirsən, ay Keçi?! - Quyuğunun ucuyla gözlərinin yaşını sildi.

-Ayağım hara, başım da ora.

-Ayağın niyə?

-Biz keçiləri elə günə salıblar, aygımız başımızdan ağıllı olub.

-Ay Keçi, ayaq - ayaqdı, baş - baş, ayağının dalyca getmə, qurd-quşa yem olarsan!

-Burda yaşamaqdansa qurd-quşa yem olmaq yaxşıdı! Birdəfəlik canım qurtarar.

-Bəs Çəpiş?!

-Nə Çəpiş?!

-Sonbeşik oğlunu deyirəm - dalına salıb, aparırsan. Sən gününü görüb, dövrənini sürmüşən. Yazıqdı Çəpiş bala!

Keçi bir ağız məkkildəyib, Çəpişi yaladı. O dəqiqə Çəpiş soxulub girdi altına - dizlərini yerə atıb, döşünü ağzına alıb, başladı marça-març əmməyə. Bayaq Keçi şllağa qalxdı, vurub tulladı onu qırağa:

-Qarın cırılmasın, gündə nə qədər əmmək olar?!

-Ay Keçi! - İt dedi. - Ağılın olsun, sözümə bax, getmə.

-Nə deyirsən de, amma "getmə" demə! -Niye?

-Acığa düşmüşəm!

-Acığa düşmüşən? Kimdən?

-Yiyemizdən.

-Yiyəmizə acıq eləyə bilməzsən?!

-Niye?

-Çünki o, bizdən ağıllıdı.

-Sənin sözündən belə çıxır ki, biz dəli-yiki!

-Dəli olmasaq da, ağıllı da deyilik!

-Sübut?

-Ağılımız olsaydı, özümüz öz sahibimiz olardıq - azad yaşayardıq.

-Biz azad deyilik?!

-Azad olmaq üçün birinci sənin evin olmalıdır. İkinci də yeməyin.

-Elə budur azadlıq?

-Bəli!

-Səni sınayırdım, sən azadlığın mənasını bilmirsən! - Keçi dedi.

-Niye?

-Azad olmaq üçün birinci sənin dilin olmalıdır!

İt qırmızı dilini bir qarış bayıra çıxartdı:

-Bəs bu nədi?!

-Ət parçası!

İt heyretlə o yan-bu yana baxdı:

-Bu nə danışar, al!

-Ay İt, bu ət parçası onda dil olur ki, deməyə sözü olur. "Deməyə söz" hələ deyilməmiş söz deyil, ha. "Azadlıq"ın birinci şərti də üreyindəki sözü bərkdən deyə bilməyindi. - Keçi siyasi xadim kimi danışdı.

-Bəs sən nə istəyirsən?!

-İstəyirəm ki, bir gün ot yeyəndə, o biri gün arpa yeyim, birisi gün yonca yeyim. Ət yeyə bilirsən hər gün?

-Sümük gəmirirəm.

-Bax, azadlığımız olsa, heç kimdən asılı olmarıq! Odur ki, gedirəm azadlığımı axtarmağa!

-Gedirsən get, amma ayağına arxayın olma! Səni aparıb qurda-quşa yem eləyər. Keçi məkkildəyə-məkkildəyə Çəpişi də dalına salıb, çoxdan uzaqlaşmışdı.

2.

Ana-bala heç yarım saat getməmişdilər birdən İnek qabaqlarına çıxdı:

-Salam, ay Keçi!

-Salam, salam!

-Çəpiş balanı da götürüb hara gedirsən, inşallah?

-Azadlığımı axtarıram.

Keçinin Azadlıq nağılı

İlk dəfə eşitdiyi sözdən İneyin gözləri bərələ qaldı. Birdən ağılı üstünə qayıtdı:

-Çəpişdən başqa da balan var?

-Nə bala?

-Bəs "Azadlıq" dedin, balanın adı deyil?

Keçi hirsle başını silkələyib, qulaqlarını necə şappıldatdısa, saqqalı süpürgə kimi titrədi:

-İnəksən ki, inək.

-Niye?

-Bilmirsən "Azadlıq" nədi?!

-Yo-oo-x...

Keçi üzünü Çəpişə çevirdi:

-Gəl gedək, bala!

İnek Keçinin dalyca bir xeyli baxandan sonra böyürdü:

-Həəəə... Keci bicin biridir, yəqin təzə otlaq tapıb.

3.

Meşəyə çata-çatda Dəvəylə qarşılaşdılar:

-Salam, ay Yekəsaaqqal!

-Salam, salam, Əyriboyun!

-Soruşmaq ayıb olmasın, mal-qara indi örüşdən qayıdır, sən bu vaxtı hara gedirsən?!

-Azadlığımı axtarıram.

Dəvə xorrr elədi - başını diik qaldırıb, xeyli vaxt üstən aşağı Keçiye baxdı:

-Nə dedin?!

Keçi hirsəndi:

-Kərsən?!

-Təkrar elə!

-Gedirəm Azadlığımı axtarmağa. Eşitdin?!

Dəvə başını dala atıb, ağzını açdı:

-He... he... he...

Keçi hirsle ona baxdı:

-Çox gülməli?!

-Hənsi kənddən gəlirsən?

-Üstüaşıq kənddən.

-Bahooo...

-Nə olub?

-Çox uzaqda axtarırsan Azadlığı.

-Niye?

-Azadlıq kəndinizin özündədi.

-Elə olsaydı niyə gəzirdilər onu?

-Hələ ki, səndən başqa gəzən yoxdu.

-Nə arxayın danışırısan?!

-Görürəm, dərin bədəninə darlıq eləyir! Söz Keçinin kəfinə dəydi:

-Sənin, mənim?!

-Hələ ki, sənin! - Dəvə güldü. - He... he... he...

-Dam boydasan, hırıldama, sözünü de!

-Bilirsən ki, mən aylarla səfərdə oluram, kəndləri, şəhərləri gəzirəm, insanlarla oturub-dururam. Azadlıq yolunda o qədər qurban gedənlər görmüşəm.

Keçi tərs-tərs ona baxdı:

-Bu sözləri deməkdə, fikrin nədi?

-Sənin yemin deyil Azadlıq, ay Keçi!

-Əyriboyun, sən qocalmışsan, ağılın çarşıb!

Dəvə güldü:

-He... he... he ... Get... Boğazına bıçaq qoyulanda, yadına düşərəm.

4.

Gün bata-batda Keçiylə Çəpiş gedib bir marketin qabağına çıxdılar.

-Ay ana, susamışam! - Çəpiş məkkildədi.

Keçi atılıb girdi marketə:

-Salam, xanım qız, su olar sizdə?

-Qazlı, qazsız?

-Qazı neylirik? Biz ot yeyənlik! Su lazımdı bizə.

-Ay Keçi, biz göydə uçan qazdan danışmırıq, suyun içinə vurulan havanı deyirik...

-Xanım qız, suyun havası özündə olar. Yaxşı suya da heç nə qatmazlar. İndi yadıma düşür, sizin dediyiniz o qazlı sudan bir dəfə içmişdim, düz bir həftə qara ciyərım ağrıdı. Allah xatirinə, bizə yarım vedrə xalis su verin, xahiş edirəm.

-Pulunuz var?

-Pul?! Nə pul?!

-Bağışlayın, bura xeyriyyə cəmiyyəti deyil, marketdi!

-Mən də bilirəm, marketdi.

Çəpiş yenidən anasının böyrünə dirədi başını. Keçi acıqlandı:

-O yana dur! - Sonra qıza baxdı. - Axı biz yanırıq!

Bu zaman marketin müdiri içəri girdi:

-Salam, ay Keçi!

-Salam, salam!

-Bir qulluq?

-Bu qız bizə su vermir.

-Niye?

-Pul istəyir.

-Ay Keçi, indi bilirsən havayı nədi?

-Deyərsən, bilərəm.

-Hələ ki, havadı. Eşitdiyimə görə bu yaxınlarda onu da pulnan eləyəcəklər.

-Day denən, kasıb-kusubun canı çıxdı ki!

-Məni siyasətə çəkmə, qoy balalarımın başını dolandırım. Su istəyirsən, pulunu ver, suyunu iç, özün də çıx get.

-Şəxsən biz indiyəcən suyu da havayı içmişik, otu da havayı yemişik!

-İndiyəcən harda?

-Sahibimizin yanında.

-O indiyəcən idi. Onda nağıdsız hesabla sahibin ot da verirdi sənə, su da. Amma indi pul lazımdı.

-Bax, pulum yoxdu, ancaq döşlərim dolu süddü! Məni sağıın, əvəzində su verin.

-Ağıllı fikridi! - Müdir sevincək işçisinə baxdı. - Ay qızım, o vedrəni yu, bura getir.

Keçi də ayaqlarını araladı. Müdir arxasına keçib, vedrəni qoydu yerə, özü də oturdu taxta qutunun üstündə. Sağ əlinin baş barmağıyla şəhadət barmağını cütleyib, başladı Keçini sağmağa - sırrr... sırrr... Vedrə yarıdan keçəndə Keçi bir-iki şıl-laq atdı.

-Neyləyirsən, südü dağıdarsan?!

-Döşlərim göynədi, qoy bir az da Çəpişə qalsın.

-Qorxma, elə də insafsız deyilik! - Müdir ayağa durdu. - Bala, - satıcı qıza dedi, - apar bu südü ver bizə, bişirsinlər. Özün də arxdan bir vedrə su doldur getir bunlara.

Bunu eşidəndə Keçi hirsle başını silkələyib, qulaqlarını necə şappıldatdısa, saqqalı süpürgə kimi titrədi:

-Arxdan niyə?!

-Bəs nə? - Müdir soruşdu.

-Marketdən niyə vermirsən? Biz belə danışmamışıq axı!

-Birincisi biz danışmamışıq suyu sənə hardan verəcəm, ikincisi də sən axı qazlı su içə bilmirsən! Bizdə də qazsız su yoxdu.

-Eyb etməz, şəraitə uyğunlaşmağa məcburam.

Qız südü aparıb, su dolu vedrəylə qayıtdı. Keçiylə Çəpiş doyunca içdilər.

-Bəlkə otdan-ələfdən bir şeyin ola?! - Keçi müdirə baxdı.

-Bura ərzaq dükanıdı. Burda adam yeməyi olur.

-Bəs indi biz neyləyək?!

-Ot tapa bilərəm. Satmağa bir şeyin qalıb?

Keçi bir az fikirləşəndən sonra başını silkələyib, qulaqlarını şappıldatdı:

-Yaxşı qəzəlim var, istəyirsən əlinlə yoxla.

-Qonşumu, çağırıram, gəlsin, danışaq.

Bir azdan qonşu gəlib Keçini qırıxıb, qəzəli apardı. Sonra da iki bağ yonca getirib qoydu onların qabağına. Keçiylə Çəpiş yeyib doyan kimi yenidən özlərini verdilər marketə.

-Bu, pendir mənə tanış gəlir? - Keçi saqqalını qabağa uzatdı.

-Düz tapmısan, keçi pendiridi.

-Neçəyədi?

-Bir kiloqramı 20 manata.

-Bəs arpa?

-Kiloqramı 30 qəpikdi.

-Yoncanın bir bağı?

-Kənddən gəlmirsən?

-Kənddən gəlirəm.

-Yoncanı kənddə satırlar axı.

-Ot tayası vardı sahibimin, amma yonca bağlarının üstünə qiymət qoymamışdı.

-Bir bağ yonca indi 3 manatadır.

-Bəs bizim südümüzü neçəyə satırırsınız?

-Litri 6 manata. Sən nə qədər süd verir-sən günə?

-3 litr.

-Bahooo... lap axar bulaqsan ki!

-Cinsem, dədə-babalarım Avropadan gəlib.

-Camaat Avropaya gedir, sən bura niyə

gəlmisən, ay bədbəxt, bura Şərqi ey?!

-Əvvəlcə babalarımı İsveçdən getirib Türkiyədə məskunlaşdırıblar. Artıb çoxalandan sonra başlayıblar bizi o yan-bu yana satmağa. Məşhur Sənan keçiləri deyilən bizik!

-Kənddən niyə çıxmırsınız?

-Azadlığımı axtarıram.

Müdir eşitdiyi sözə mat qaldı:

-Nə dedin?!

-Azadlığımı axtarıram.

-Deyirəm axı!

-Nəyi deyirsən?

-Sən niyə azadlığınızı axtarırsan.

-Niye?

-Axı avropalısən, azadlıq sənin qanındadı. Amma ehtiyatlı ol. Saqqalını qırıxıb eləməsinlər.

-Saqqalım kiinin nəyinə lazımdı?

-Bir kəsi hörmətdən salmaq üçün hərdən saqqal da işə yararır! Əzizim, bura Şərqi, ey! Min cür cəza tədbiri var, ehtiyatlı ol!

Keçi başını yellədi. Müdir dilini dinc qoymadı:

-Soruşmaq ayıb olmasın, azadlıq nəyəni lazımdır?

-Necə nəyimə lazımdı?! Bax, təkcə südmdən bir günə 18 manat pul götürür sahibim. 2 manat da xərcləmir mənə. Üstəlik də hər altı aydan bir ən azı iki çəpiş doğuram. Bilirsən də doğmaq nə deməkdə?! Bu səndən ötrü keser kəsiyi deyil, ey. Nə doğan insan bilir ki, doğur, nə doğulan uşaq bilir ki, doğulur. Ona görə də uşaqlarınız dərman-davasız böyüyə bilmir. Yanından yel ötən kimi düşür xəstəxanaya. Biz doğanda çiğirtimiz Allahın yanına çıxır. Siz insanlar üç dəfə doğandan sonra nəsil artırımaqdan qalırırsınız. Amma biz çənəmiz yerə dəyənəcən doğuruq. Bir dəfə sahibimə dedim, zəhmətim böyükdü, məni yaxşı saxla. Saxlaya bilmirsənsə burax, gedim azadlığımın dalyca. Gülüb, adıma qoydu "Azadlıq aşığı". Bu da bərk kefimə dəydi. Mən də Çəpişi götürüb, örüşdən çıxdım.

Müdir Keçinin başını sığalladı:

-Yaxşı eləmişən!

-Nəyi yaxşı eləmişəm?

-Sənin axtardığın azadlıq burdadı.

-Nə danışırısan?!

-And olsun saqqalına, düz deyirəm!

-Gedək.

-Qoy zəng eləyim, məşin gəlsin.

Keçi sevincindən başladı oxuyub-oynamağa:

-Azadlıq! Azadlıq! Xoş gördük səni! Al görüm, qoynuna Çölü, çəməni! Sevincdir, sevincdir, Sevincdir məni! Xoş gördük, Azadlıq, Xoş gördük səni!

Çox keçmədi bir yük maşını gəlib onların qarşısında dayandı. Qapıları qoşa açıldı - hər tərəfindən bir cavan düşdü.

-Tanış olun - Azadlıq aşığı - Keçi! - Marketin sahibi ciddi danışdı.

Cavanların dodağı qaçdı.

Müdir Keçiylə Çəpişi onlara satıb, pulunu qoydu cibinə.

-Hə, Keçi, buyur, indən belə sizin sahibiniz olacaq bu cavanlar.

-Sahib?! - Keçinin sözü ağzında qaldı - ana-bala əl-qolunu bağlayıb, atdılar maşının yük yerinə.

5.

Düz iki ay Keçiylə Çəpişi nə örüşə apardılar, nə də həyat-bacaya buraxdılar. Amma qarşılarından arpa-saman əskik olmadı. Hərdən Keçinin üreyinə qorxulu fikirlər gəlirdi: "Təzə sahibimiz, deyəsən bizi kəsməyə görə belə bəs-ləyir."

Ana-bala yağlanıb kökəlsə də, gün işığına həsrət qalmışdılar. Odur ki, bərk darıxırdılar. Axır ki, Çəpiş dilə gəldi:

-Ay ana, sən deyən Azadlıq bu imiş?!

Keçi istər-istəməz cavab verməli oldu:

-Bəli, bala!

-Nə pis şeymiş Azadlıq, ay ana!

Keçi təsdiq etməkdən başqa söz tapmadı:

-Bəli, bala.

Bir səhər də yenice yeyib oturmuşdular təzə sahibiyə bir nəfər girdi içəri.

-Əvvəlcə hansını aparaq? -Təzə sahibi soruşdu.

-Əvvəl Çəpişi kəssək, çığır-bağırtısını eşidib ana keçinin ətinin dadı qaçar, yeməli olmaz.

-Özün bilən yaxşıdır.

Qəssab Keçini hop götürdü. Qapıdan çıxanda Çəpiş irəli atıldı:

-Ay ana, məni qoyub, hara gedirsən?

-Dəvə düz deyirmiş, ay bala. Azadlıq uğrunda qurban gedirəm!

-Bəs deyirdin azadlıqdayıq!

-Yalan deyirdim, oğul, bağışla məni!

-Bəs... - Çəpişin sözü ağzında qaldı.

Başından basıb, qapını üzünə bağladılar.

Keçini getirib yıxdılar göy otluğa. Təzə sahibi ayaqlarından yapışib yerə sıxdı. Qəssab bıçağın ağzını barmağıyla yoxladı. Sol əliylə yapışdı Keçinin başından, basdı arxaya. Bıçağı boğazına qoyanda qaça-qaça iki nəfər girdi həyətə:

-A kişi, əl saxla! Əl saxla! - Marketin müdürü ilə bir nəfər aldı onların üstünü.

- Keçinin əsl sahibi bu kişidir. - Marketin müdürü yanındakı adamı göstərdi.

-Bəs mənim pulum?! - Təzə sahib dedi.

-Çəpiş hanı? - Keçinin yiyəsi həyəcanla soruşdu.

Bir azdan Keçiyə Çəpiş maşının yük yerində oturub, yollara baxırdılar.

-Gedən kimi Dəvəni tapıb, onun ağzından öpəcəm? - Keçi fikirli-fikirli dedi.

-Niye, ay ana?

-Yazıq düz deyirmiş, azadlıq kəndimizin özündəymiş. Sadəcə onu almaq lazım-mış. - Sonra da başladı asta-asta oxumağa:

-Azadlıq! Azadlıq! Xoş gördük səni! Al görüm, qoynuna Çölü, çəməni! Sevincdir, sevincdir, Sevincdir məni! Xoş gördük, Azadlıq, Xoş gördük, səni!

Abşeron rayonu Mehdiabad qəsəbəsi, Hüseyn Cavid küçəsi, ev 5/1-də yaşayan Həşimova Elza Qabil qızının adına verilmiş mənzilin orderi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Cəlilabad rayonu Maşlıq kənd sakini Əliyeva Sevil Abı qızının adına olan torpağa verilmiş JN-896, KOD 80617048 nömrəli Dövlət aktı itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Nəbi Muxtarov ailə ilə üzvləri birlikdə **MƏCNUN NAMAZƏLİYEVİN** vəfatından kəderləndiyini bildirir və mərhumun doğmalarına dərin hüznə başsağlığı verir.

Aslan Mehdiyev qocaman jurnalist **MƏCNUN NAMAZƏLİYEVİN** vəfatından kəderləndiyini bildirir və mərhumun doğmalarına dərin hüznə başsağlığı verir.

Əbülfət Mədətoğlu və Faiq Qismətoğlu ailə üzvləri ilə birlikdə qocaman jurnalist **MƏCNUN NAMAZƏLİYEVİN** vəfatından kəderləndiyini bildirir və mərhumun doğmalarına dərin hüznə başsağlığı verir.

Oqtay Əliyev, Mahmud Qacar, Mais Kazimov, Süleyman Qaradağlı, Eldəniz Məstəliyev və Əlvəst Quliyev qocaman jurnalist **MƏCNUN NAMAZƏLİYEVİN** vəfatından kəderləndiyini bildirir və mərhumun doğmalarına dərin hüznə başsağlığı verir.

Təsisçi və baş məsləhətçi: Aqıl ABBAS	Qəzet "Ədalət" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnməmiş və "Azərbaycan" nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilmişdir.	KAPİTAL Bankın 1 sayılı Nəsimi rayon filialı. kod: 200112 hñh Müxbir hesab: 0137010001994 S.W.I.F.T. Bik: AİİBAZ 2xhesab N: 38070019411100451111 VOEN: 1300456161 İndeks:0107 Qeydiyyat nömrəsi 100	Ünvan: Bakı AZ.1073 Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, "AZƏRBAYCAN" nəşriyyatı, 6-cı mərtəbə. Telefon: 538-05-50, 538-51-31. 534-55-98 Faks: 539-80-26 adaletqezeti@rambler.ru adaletqezeti@mail.ru, adaletqezeti@box.az	Tiraj: 2500 Sifariş: 26 Çapa imzalanmışdır: 21.12.2018
Baş redaktor: İradə TUNCAY	Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.			

